

The gap between theory and profession in contemporary urban design

Sahar Samavati¹

(PhD student in Urban Planning, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran)

Abstract

The gap between theory and profession has been the issue of researchers in multi-disciplinary fields for many years. Urban design as a practice-based discipline faces a broad challenge, that the gap of theories proposed in this field is far from the profession. Several attempts have been done to bridge the gap between theory and practice through practical strategies, but this gap still remains. This study aimed at investigating this gap in contemporary urban design based on analyzing the urban design experts and recognizing the main criteria to measure this gap in contemporary urban design. Since urban design is an interdisciplinary branch of design, the connection between theories and their continuity in practice is critical. The result of research indicates that the participation of different stakeholders of theory and practice, supporting skills, and practice-based approaches such as evidence-based practice can bridge the gap between theory and practice in contemporary urban design.

Key words: theory, practice, contemporary urban design, bridge the gap

شکاف بین نظریه و حرفه در طراحی شهری معاصر

سحر سماواتی^۲

(دانشجوی دکترای شهرسازی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران)

چکیده

فاصله بین نظریه و حرفه مسئله‌ای است که پژوهشگران بسیاری سال‌های متوالی برای حل آن در رشته‌های مختلف تلاش کرده‌اند. طراحی شهری به‌عنوان رشته‌ای حرفه مینا، با چالشی گسترده در این زمینه روبرو است که شکاف نظریات مطرح‌شده در این حوزه فاصله بسیاری از حرفه دارد. تلاش‌های فراوانی برای پوشش دادن فاصله بین نظریه و عمل از طریق راهبردهای اجرایی انجام شده است، اما همچنان این اختلاف دیده می‌شود. این مطالعه باهدف بررسی جایگاه نظریه و حرفه در طراحی شهری معاصر، مبتنی بر تحلیل آرای صاحب‌نظران طراحی شهری و شناخت معیارهای ارزیابی آن در طراحی شهری معاصر انجام شده است. از آنجا که طراحی شهری، شاخه‌ای بین‌رشته‌ای از طراحی است، برقراری ارتباط بین نظریات گسترده مطرح‌شده و تداوم نظریه در حرفه واجد اهمیت ویژه‌ای می‌باشد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که از طریق مشارکت ذینفعان مختلف نظریه و حرفه، تسهیل و حمایت از مهارت‌ها و رویکردهای حرفه مبتنی بر شواهد و نتایج می‌تواند اختلاف بین این دو زمینه را کاهش و پلی بین این دو زمینه ایجاد نماید.

واژه‌های کلیدی: نظریه، حرفه و عمل، طراحی شهری معاصر، پوشش شکاف بین حرفه و نظریه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۲ ایمیل نویسنده مسئول: s.architect00@gmail.com

مقدمه

رابطه بین مفاهیم نظری و حرفه در سال‌های اخیر توجه ویژه‌ای را به خود جلب کرده است، در نتیجه ادبیات گسترده‌ای در این زمینه در رشته‌های مختلف برای سنجش ارتباط منطقی نظریه و حرفه در حال انتشار می‌باشد، علیرغم تلاش بسیار برای توضیح چگونگی پیوستن نظریه به حرفه، به نظر می‌رسد که هیچ تغییری در این زمینه دیده نمی‌شود (Carr, 2006). طراحی شهری دارای معانی متعدد (Cuthbert, 2007; Krieger, 2009; Marshall and caliskan, 2011)؛ اما فاقد تعریف روشن است (Schurch, 1999). از سویی عدم قطعیت پیوسته‌ای در به رسمیت شناختن طراحی شهری به‌عنوان یک رشته و یا حرفه وجود دارد (Childs, 2010; Cowan,) و از سوی دیگر ضروری شهرسازی از مقیاس جامع محلی تا مقیاس منطقه‌ای یا جهانی را در برگیرد (Marshall, 2009; Scott Brown, 2009; Sorkin, 2009). بررسی شکاف بین مفاهیم حرفه و نظریه در طراحی شهری معاصر، نشانگر آن است که تنها تعداد محدودی از نظریه‌پردازان، در ارتباط با روش‌های ترکیب این دو بخش با یکدیگر صحبت کرده‌اند (e.g. Corburn, 2005; Faludi & Waterhout,) (Rydin, 2007; Heiman, 1997; Garcia, 1997; Forester, 1999; Alexander, 2006). الکساندر در سال ۱۹۹۷ چنین بیان می‌کند که: از زمانی که من به یاد می‌آورم جدایی بین نظریه و حرفه شهرسازی دیده می‌شود (Alexander 1997). فیلیپ آلمندیگر^۳ و مارک تندر جونز^۴ (1997) شهرسازی را بازی مداوم قدرت می‌دانند که در آن شهرسازان از شکاف نظریه و عمل منفعّت می‌برند، درحالی‌که نیل هریس^۵ شکاف بین نظریه و عمل را به نفع نظریه‌پردازان می‌داند (Harris, 1997). در ماهیت این شکاف و فاصله، الکساندر معتقد است که شکاف بین نظریه-عمل قابل اتصال نیست (1997) و عمدتاً به‌وسیله نظریه‌پردازانی ایجاد می‌شود که نظریات خود را از لحاظ کاربردی تشریح نمی‌کنند (2010).

این پژوهش در جستجوی پاسخگویی به این فرضیه است که آیا این شکاف در نظریات معاصر وجود دارد یا نه؛ و چه معیارهایی را می‌توان برای سنجش هریک از این دو در طراحی شهری معاصر تبیین کرد تا بتوان مبتنی بر چارچوب شناخته‌شده به تدوین راهکارها و سیاست‌هایی در راستای کاستن از این فاصله مطرح نمود. با توجه به اهمیت بنیادین طراحی شهری به‌عنوان ابزار شکل‌دهی فضاهای شهری، مسئله‌ی این پژوهش، با این پیش‌فرض آغاز می‌شود که حرفه طراحی شهری فاصله زیادی از نظریات مطرح‌شده در این حوزه دارد که این مسئله به‌روشنی در ساختار فضاهای شهری به‌ویژه در فضاهای شهری ایرانی دیده می‌شود. اولین خروجی چنین پیش‌فرضی، آن است که سازوکارهای شکل‌دهنده این فضاها، یعنی طراحی شهری و تخصص‌های مرتبط، فاقد کارایی کافی در وجود آوردن چنین فضاهایی بوده است. از دیگر سو بیانگر نارضایتی بخش خصوصی، دولتی و متخصصین حرفه/رشته از اکثر معدود پروژه‌های تحقق‌یافته‌ی آن است (پور جعفر، ۱۳۸۹، قاسمی، ۱۳۸۸، ماجدی و دیگران، ۱۳۷۸، سالاری، ۱۳۹۲، ملکی، ۱۳۸۵). بر مبنای چنین پیش‌فرضی، این سؤال مطرح می‌شود که مشکل کجاست؟ سؤالی که می‌تواند از زوایای بسیاری واکاوی و سپس تبیین گردد. آیا مشکل در مبانی نظری ارائه‌شده از سوی صاحب‌نظران می‌باشد و یا در فرآیندها، رویه‌ها و روش‌های اجرا، مدیریت و کنترل آن است؟

این پژوهش، با روش توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر تحلیل محتوای آرای صاحب‌نظران، به دنبال شناخت معیارهای ارزیابی نظریه و حرفه در طراحی شهری معاصر و تبیین راهکارهایی به‌منظور کاستن از این فاصله می‌باشد.

ادبیات نظری

جایگاه نظریه در طراحی شهری

شهرها همواره مورد توجه نظریه و حرفه بوده‌اند و فعالیت‌های طراحی مختلفی بر اساس چشم‌انداز طراحی مورد نظر همچون معماری، معماری منظر، برنامه‌ریزی شهری و طراحی شهری مطرح شده‌اند (Kreiger, 2016; Meadows 1980; Lang, 2005). نظریات و تعاریف متعددی برای طراحی شهری مطرح شده است که سبب ابهام در تعریف روشن از طراحی شهری شده است، از این رو موفقیت فرآیند طراحی شهری در گروه تدوین فرآیند طراحی شهری مبتنی بر زمینه است (Asaad, Khalifa & Abd Elrahman, 2020). پوپر معتقد است که نظریه علمی، گزاره‌ای جهانی است، اما باید قابلیت ابطال‌پذیری داشته باشد، یعنی یک نظام علمی تجربی، باید امکان ابطال تجربه را داشته باشد (Popper, 1972).

نمودار شماره (۱): جایگاه نظریه در طراحی شهری (MacCrimmon, K. R, 1968)

کوهن مطرح می‌کند که توسعه رشته‌های علمی فرآیندی است که در آن انقلاب‌های نظری رخ می‌دهد (Kuhn, 1970). دانش چیزی فراتر از نظریه است، نظریه به دانش معنا می‌بخشد و آن را قابل اجرا می‌سازد. در دانش طراحی شهری، گام نخست تأکید بر نظریه است. درک جامع از بحث‌های نظری رشته طراحی شهری، مستلزم تبیین چارچوبی برای ایجاد انسجام بین مباحث جداگانه می‌باشد. چنین چارچوبی از مطالعه و طبقه‌بندی دانش‌های موجود استخراج می‌شود. در واقع طراحی شهری بین‌گرایش‌هایی که برخی متضاد و برخی سازگار هستند در نوسان است (Krieger and Saunders, 2009; Banerjee and Luokaitou-Sideris, 2011) و چنین به نظر می‌رسد که این رشته پذیرای تعدد و تکثر نظریات و معانی در منابع موجود و در حال افزایش است (Sitte, 1889; Unwin, 1909; Ponzini and Nastasi, 2011). خاستگاه شکل‌گیری اولین چارچوب‌های نظری ماهوی و رویه‌ای طراحی شهری، به فراگیر شدن معضلات شهرسازی مدرنیست، یعنی آغاز شکل‌گیری و فرایند نام‌گذاری آن بازمی‌گردد. برای اولین بار عبارت طراحی مدنی در سال ۱۹۰۹ به این رشته اطلاق شد (Cuthbert, 2007). به تدریج، چارچوب‌های نظری متفاوتی به حوزه ماهوی و رویه‌ای طراحی شهری (از بعد اثباتی یا هنجاری) پرداختند. گونه‌های اثباتی آن همانند مطالعات گوسلینگ (۱۹۸۴)، رولی (۱۹۹۴) و الین (۱۹۹۶)، به طبقه‌بندی طیف وسیعی از آنچه طراحی شهری بدان پرداخته است یا بودگی طراحی شهری ارجاع دارد. چارچوب‌های هنجاری نیز چون مطالعات کرمونا (۲۰۰۳، ۲۰۰۶، ۲۰۰۷)، بنتلی (۱۹۹۰)،

۲۰۰۰، ۲۰۰۴، مدنی پور (۱۹۹۶، ۲۰۰۶)، جیکوبز (۱۹۶۱) و غیره به طراحی شهری، در دو رویکرد جامع و بخشی، اشاره می‌کنند. در زمینه رویه‌ای نیز، چارچوب‌های نظری در دو حوزه درون رشته‌ای (کوان، ۱۳۸۵) و برون رشته‌ای (Lang, 2005; applyard, 1982) قابل طبقه‌بندی هستند: حوزه اول فرآیندهای طراحی شهری را از درون رشته تحلیل می‌کند و حوزه دوم بر ارتباط رشته - زمینه متمرکز شده است. مطالعات آرای صاحب‌نظران طراحی شهری در سال‌های اخیر، نشان می‌دهد که می‌توان این آرا را در گونه‌های مشخصی دسته‌بندی نمود. نمودار شماره ۳، نشانگر گونه‌شناسی نظریات مطرح شده در طراحی شهری معاصر می‌باشد.

نمودار شماره (۲): گونه‌شناسی نظریات طراحی شهری معاصر

به‌منظور شناخت رویکردهای نظری طراحی شهری معاصر، شناخت روش‌های تحلیل ابزار، زمینه‌های کاربردی، اقتصاد و مباحث اجتماعی در مناطق شهری، عاملان و شیوه ساخت فضاهای شهری نیاز به مطالعه و ارزیابی دارد (Shahreen, 2012). حرفه شهرسازی برای اطلاع‌رسانی به نظریه‌نیاز به نظریه دارد (Friedmann, 1979). نظریه دلایل و توجیهاتی برای تصمیم‌گیری‌ها، ارائه راهنمایی در مورد امکانات و تسهیل رفتار اخلاقی فراهم می‌کند نظریه قوانینی را برای توصیف، توضیح و پیش‌بینی جهان استخراج می‌کند. ما تفاسیر خود از گذشته، حال و آینده محتمل را برای توسعه نظریه ترسیم می‌کنیم. نظریه را می‌توان محصول زمان دانست که در بستر

اجتماعی ویژه‌ای ایجاد شده است (Grant, 1999). علاوه بر این، علیرغم میل ما به ایجاد نظریه جامع، نظریات مورد استفاده در شهرسازی معمولاً ناقص است و در شرایط پیچیده‌ای رخ می‌دهد که امکان توضیح همه ابعاد را ندارد، از سویی نظریات در شهرسازی در پاسخ به چالش‌های حرفه ایجاد می‌شود، به‌عنوان مثال مدل شهر سبز رویکردی است که در تلاش برای کنترل رشد در شهرهای جدید مطرح شد (Grant, 2005: 7). جدول شماره یک بیانگر رویکردهای نظری، ابزارها و روش‌های اجرایی طراحی شهری می‌باشد که به‌منظور مطالعه حرفه و نظریه در طراحی شهری، در نظر گرفتن همه این موارد، جهت رسیدن به تحلیلی جامع ضروری می‌باشد.

جدول شماره (۱): رویکردهای نظری طراحی شهری

ابزارهای طراحی	زمینه کاربرد	نوع پروژه	عواملان	فعالان اجتماعی	ابعاد مسائل	روش‌های اجرایی
رویکردهای نظری طراحی شهری	پلان کاربری زمین	برنامه ریزی شهر یا محله	طرح جامع	عواملان سازمانی	توسعه گران	کالبدی
						عملکرد
	پلان ساختاری، راهبردی	بخشی از شهر یا یک محدوده کوچک	طرح معماری	فعالان اجتماعی	سرمایه گذاران	فرهنگی
						زیست محیطی
						کنترل اجرا
	پلان عملکردی	مرمت شهری	سیاست‌های حمل و نقل	فعالان عمومی	مشارکت کنندگان	منظر
						زمان
						اقتصاد

مآخذ: Shahreen, 2012

جایگاه حرفه در طراحی شهری

حرفه در ادبیات به موضوع کاربردی و کارشناسی یک شغل اطلاق می‌شود که پیرامون آن امکان آموزش تخصصی و ایجاد کسب‌وکار وجود دارد. حرفه‌ها معمولاً دارای آموزش تکمیلی و دانشگاهی در موضوع خود هستند. هدف حرفه‌ها ارائه خدمات و تولید است (فرهنگ معین، ۱۳۵۰؛ Webster dictionary, 2018). رویکرد حرفه مبنایی متکی بر روابط باز و صادقانه و فرآیند دموکراتیک است. لینچ (۱۹۸۱) بیان می‌کند که نظریه شکل خوب شهر بایستی ساده، انعطاف‌پذیر و کاربرد راحت باشد. برنامه‌ریزی یک جامعه خوب مستلزم در نظرگیری قوانین حرفه‌ای و کاربری به‌موازات نظریات ارائه شده دارد (Grant, 2007). عمل طراحی شهری کارا، نیازمند مدیریت مناسب و همکاری رشته‌های مرتبط مناسب می‌باشد (Department of the Environment, Transport and the Regions, 2000). بررسی تفصیلی موضوع نظریه-عمل، همواره از ویژگی‌های مورد بحث در مورد الزامات آموزشی برای زندگی در رشته‌های

حرفه مبنا بوده است. بالأخص از زمانی که آموزش رسمی دانشگاهی ظهور پیدا کرده است (Boud & Garrick, 1999). بررسی رویکردهای جدید طراحی شهری هم در نظریه و هم در حرفه نیازمند نگاه انتقادی و ارائه یک مسیر برای ایجاد یک شهر خوب می‌باشد. از ابتدای قرن بیستم، حرفه مبنایی اولویت بالایی در ارتقا شرایط اقتصادی و شرایط زندگی شهری یافته است. حرفه و عمل شهرسازی از ابتدا دغدغه‌های هنجاری داشته و در پی دستیابی به شهر خوب و ویژگی‌های آن بوده است (بابائی و همکاران، ۱۳۹۵). مطالعات نشان می‌دهد که پروژه‌های طراحی شهری زمانی به اهداف خود نزدیک می‌شوند که همه ذینفعان در فرآیند تصمیم‌گیری مشارکت داشته باشند (Hudson, 2010). مشارکت ذینفعان و ذینفوذان رمز موفقیت طرح‌های توسعه شهری و معیارهای ارزیابی عملکرد نظام مدیریت شهری است (ملک‌زاده، مسعود، داداش پور، ۱۳۹۱: ۹۸). از طریق مشارکت ذینفعان می‌توان در اجرای پروژه‌ها و فعالیت‌های عمومی، تمرکزگرایی را در دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی کاهش داد و منابع قدرت تصمیم‌گیری را به سطوح پایین‌تری منتقل نمود (Un-Habitate, 2004, 2006). مشارکت ذینفعان و ذینفوذان، سبب تحقق برنامه‌ها و نظریات توسعه شهری می‌باشد به گونه‌ای که بدون مشارکت، اهداف توسعه شهری ظهور نمی‌یابند. به عبارت دیگر، مشارکت ذینفعان و ذینفوذان در تمامی ابعاد توسعه شهر (اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی، سیاسی، مدیریتی، نهادی و غیره) کلید اصلی توسعه شهرها و مناطق شهر (همان، ۱۰۰). در واقع مشارکت گروه‌های مختلف و نیز مشارکت نظریه‌پردازان و متخصصین حرفه طراحی شهری می‌تواند سبب همگرایی آرا در این زمینه شده و کاهش شکاف بین نظریه و حرفه را سبب شود. الکساندر چارچوبی برای ارزیابی حرفه در طراحی شهری پیشنهاد می‌دهد که دربردارنده رویکردهای انطباق محور، عملکرد محور و سودمندگرا می‌باشد.

جدول شماره (۲): فرآیند ارزیابی جایگاه حرفه در طراحی شهری

روش قضاوت	حوزه تمرکز	رویکرد
آیا نتایج و سیاست طرح باهم مطابقت دارند؟ آیا ابزار استفاده شده در اجرا سودمند است؟	ماهیت و نتیجه طرح	انطباق محور
آیا در فرآیند تصمیم‌گیری با صاحب‌نظران مشوران می‌شود؟ چگونه طرح با پروژه‌ها و طرح‌های موجود هماهنگ می‌شود؟	فرآیند انجام طرح	عملکرد محور
آیا طرح‌ها ارزش منطقی دارند؟	ترکیبی (ماهیت و فرآیند)	سودمندگرا

مأخذ: Alexander, 2009

چیستی و چگونگی شکاف بین نظریه و حرفه (Innes de Neufville, 1983: 42) اشاره می‌کند که محققان معمولاً بجای حل مسائل، بر تعریف آن‌ها تمرکز کرده‌اند، نظریه‌پردازان و محققان برنامه‌ریزی نیز عمدتاً باهدف شناخت مسائل، تنها بر جمع‌آوری دانش و ساخت نظریه متمرکز هستند (Baum, 1997; Birch, 2001; Hopkins, 2001) در حالی که حرفه بر حل مسائل خاص متمرکز است. در دهه اخیر، انتقادات بسیاری به طراحی شهری و شکاف بین نظریات رشته و نتایج واقعی در زمینه طراحی شهری مطرح شده است (Palermo, 2014). در بعد نظری تعاریف متعددی برای طراحی شهری مطرح شده است که این امر سبب ابهام در شناخت ماهیت و هدف اصلی طراحی شهری شده است (Lang, 2014; Marshall, 2009). در فرآیند تبدیل نظریه طراحی شهری به حرفه، علیرغم مطالعات فراوان در ارتباط با

کیفیت شهرها، اطلاعات کافی در ارتباط با چگونگی ایجاد شهر خوب موجود نیست (Steino, 2003). از سویی طراحی شهری و برنامه‌ریزی شهری در نظریه دو رشته کاملاً مجزا هستند، در حالی که در حرفه هر دو رشته باهم کار می‌کنند و تفکیک حوزه فعالیت آن‌ها در یک پروژه قلمرو عمومی امکان‌پذیر نیست (Devries et al, 2005; Steino, 2003). رابطه مبهم بین طراحی شهری، برنامه‌ریزی شهری، سیاست‌ها، مقررات و غیره، مانع رسیدن طراحی شهری به مفاهیم نظری خود شده است (Asaad, Khalifa, & Abd Elrahman, 2020). شکاف نظریه-حرفه در سراسر جهان پدیده جدیدی نیست (Rolfe, 1992). نورمند و پریرو معتقدند که در اکثر علوم، نظریه و حرفه به یکدیگر مرتبط نیستند (Normand and Pereiro, 2009). این مسئله‌ای پیشینه‌ای طولانی دارد و تغییرپذیری آن بسیار تدریجی است (Mallonee, Fowler & Istre, 2006). برخی محققان معتقدند که چپستی این شکاف، ناشی از نبود راهکارهایی است که ارتباط مؤثری بین بازیگران مختلف یعنی محققان، حرفه‌مندان و سیاست‌مداران حوزه طراحی شهری ایجاد نماید (Kinyaduka, 2017; Haines, Kuruvilla & Borchert, 2004). مالونی، فولر و ایستره، معتقدند که شکاف نظریه-حرفه نتیجه لوپ ارتباطی بین محققان و حرفه‌مندان و عدم آگاهی جامعه و نبود حمایت‌های مالی و سیاسی می‌باشد (Mallonee, Fowler and Istre, 2006). در واقع در دهه‌های اخیر، نظریه طراحی شهری، مغلوب حرفه شده است و تنها تعداد محدودی از نویسندگان رویکردهای عملی برای ترکیب حرفه و نظریات جدیدتر و روشمند پیشنهاد داده‌اند (e.g., Corburn, 2005; Faludi & Waterhout, 2006; Forester, 1999; Garcia, 1997; Heiman, 1997; Rydin, 2007).

روش‌شناسی

جهت دستیابی به نگاهی جامع از ماهیت نظریه و حرفه در طراحی شهری و شکاف بین این دو حوزه، از تحلیل محتوا استفاده شده است، بدین گونه که با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، نظریات مطرح شده در طراحی شهری معاصر در سال‌های اخیر مورد بررسی قرار گرفته و رویکردهای عمده نظریات شناخته می‌شود، به منظور شناخت جایگاه عمل در طراحی شهری معاصر نیز، معیارهای گونه‌بندی شناخته و تبیین می‌شود. سپس تطبیقی بین رویکردهای این دو و شکاف زمانی و رویکردی بین نظریه و عمل مطرح می‌شود.

جدول شماره (۳): تحلیل محتوای آرای نظریه‌پردازان طراحی شهری معاصر

راهکار	جایگاه حرفه در طراحی شهری	جایگاه نظریه در طراحی شهری	نظریه‌پرداز
حل مسائل بر مبنای نظریه و عمل، محققان تشویق به انجام مطالعات بر مبنای رویکرد حرفه‌ای	حل مسائل ویژه، به کارگیری دانش موجود و بهترین اجرا	تعریف مسائل	نوفول، ۱۹۸۳ ^۶
پژوهش‌ها برای طراحی آینده اطلاعاتی به دست خواهند داد که از ابعاد هنجارگذار برخوردار است و سرانجام به طراحی و عمل و حرفه یاری خواهد رساند	محور اصلی طراحی شهری در فعالیت‌های عملی نهفته است تا نظری و پژوهشی	تعدد، ایجاد ابهام	مودن، ۱۹۹۲ ^۷

^۶ Innes de Neufville (1983, p. 42)
^۷ Moudon, 1992

<p>کاربرد نظریات و روش‌های معتبر علمی در حرفه، همچون رویکردهای نظری لینچ، کالن و الکساندر به‌منظور کاهش شکاف بین نظریه و عمل. افراد حرفه باید بررسی کنند که آیا این نظریه مورد اطمینان است و یا نه اگر یک نظریه دارای اعتبار است همه باید از آن استفاده کنند و اگر چنین نیست هیچ‌کس نباید آن را بکار گیرد.</p>	<p>طراحی شهری هنر یا تکنیک عملی سازمان‌دهی کالبدی ساختمان‌ها و فضاها در راستای یک هدف مدنی</p>	<p>نظریه بایستی از طریق سایر نظریات موردنقد و داوری قرار گیرد.</p>	<p>مارشال، ۸۲۰۱۲</p>
<p>پیشنهاد کرمونا تولید دانش جدید و منحصربه‌فرد در مرتبط با نظریه و حرفه طراحی شهری است.</p>	<p>اجرا نقش اساسی را ایفا می‌کند</p>	<p>طراحی شهری رشته‌ای چندرگه است که نظریات پایه خود را از سایر ریشه‌های فکری و یا نظریات حرفه‌ای و اجرایی کسب کرده است.</p>	<p>کرمونا، ۹۲۰۱۴</p>

مقایسه تطبیقی نظریه و حرفه در طراحی شهری

بروز شکاف بین نظریه و عمل در طی قرن اخیر سبب شده است تا پیچیدگی‌های موجود در عرصه برنامه‌ریزی و طراحی شهری هرچه بیشتر عیان و ماهیت و هستی طراحی شهری مورد تردید قرار گیرد و لزوم توجه به مسائل محتوایی پیشاپیش احساس شود (ایمانی شاملو، رفیعیان، ۱۳۹۵). برای غلبه بر فاصله بین نظریه و حرفه طراحی شهری، نظریه‌پردازان تلاش کرده‌اند تا بر مطالعاتی در حوزه فعالیت‌های حرفه‌ای تمرکز داشته باشند که بتوانند به نتایج کاربردی در طراحی محیط‌های شهری دست یابند و از فعالیت‌های حرفه‌ای و تعامل با افراد مشغول در حرفه، تجارب عملی بیاموزند (Forester, 1999; Ozawa & Seltzer, 1999; Schon, 1983). همچنین لازم است تا مشاوران حرفه‌ای به‌منظور پرهیز از تکرار خطاهای پیشین، نگاهی به نظریات آکادمیک به‌عنوان منبع خلق نوآوری در حرفه داشته باشند، و با بهره‌گیری از نظریات طراحی شهری معاصر، به فعالیت‌های حرفه‌ای جهت، راهبرد و یکپارچگی بخشند (Forester, 1989; Forsyth, 2007; Ozawa & Seltzer, 1999). از آنجاکه طراحی شهری در دو بعد ماهوی و رویه‌ای تعریف می‌شود، کاستن از شکاف بین نظریه و حرفه مستلزم تعریف مشخص هدف و زمینه، روش، ارتباط با مباحث گذشته و تجارب اجرایی، اسناد، ابعاد عمومی و مشارکت در هر دو حوزه حرفه و نظریه می‌باشد. از این رو بررسی جایگاه نظریه و حرفه در این حوزه و مقایسه تطبیقی آن‌ها می‌تواند مبتنی بر سنجش هدف و زمینه، روش، ارتباط با اقدامات قبلی، بحث، سند و ارزیابی‌ها، بررسی دقیق و ابعاد در دسترس و عمومی تبیین گردد. ساخت یک رویکرد نظری همان‌طور که در جدول شماره ۴ بیان شده است، دربردارنده پاسخ به سؤال مصلحت عمومی، جمع‌آوری شواهد و مدارک سیستماتیک، ساخت نظریه بر مبنای کارهای قبلی، آفرینش یک استدلال

^۸ Marshal, 2012
^۹ Matthew Carmona (2014)

قانع‌کننده و مستندسازی کارها به‌گونه‌ای که قابل تکرار، بررسی دقیق، انتشار و درنهایت تبدیل‌شدن به دانش باشد. درواقع نظریه و پژوهش نوعی دانش یا "تولید و انتقال ارزش‌های فرهنگی، دانش تخصصی" است که معمولاً دارای هدف مشخص، روش‌ها، ارزش‌های وسیع‌تر، اسناد و مدارک و انتشار آن‌ها و بررسی دقیق می‌باشد (Diamond, 2002; Humphreys, 1997) انجام حرفه به شکل علمی امکان‌پذیر است، هرچند اکثر حرفه‌ها به‌صورت علمی انجام نمی‌گیرد (Boyer, 1990; Rice, 2002) جدول شماره ۴ بیانگر تفاوت‌های کلیدی نظریه و حرفه و شیوه‌ای که در رویارویی با مسائل اتخاذ می‌کنند می‌باشد که در بالا توضیح داده شد.

جدول شماره (۴): مقایسه تطبیقی جایگاه نظریه و حرفه در طراحی شهری

بعد	نظریه و تحقیق	حرفه و اجرا
هدف و زمینه	پاسخ به سؤال با توجه به شکاف دانش یا مسائل فکری کلیدی	پاسخ به یک سؤال خاص، یا حل یک مسئله یا نیاز واقعی
روش	پیروی از اصول، استفاده از داده‌هایی که به‌صورت سیستماتیک جمع‌آوری و تحلیل شده و قادر به پاسخگویی به سؤال اصلی است	به‌کارگیری دانش و تکنیک موجود در سطح حرفه‌ای از مهارت‌ها، ممکن است بررسی موضوع نیازمند مهارت‌های حل مسائل سیاسی باشد
ارتباط با کارهای قبلی	معمولاً بر اساس زمینه پژوهش‌های قبلی بنا می‌شود.	می‌تواند از تکنیک‌های استاندارد یا بهترین تجارب حرفه‌ای برای بخشی از پروژه یا برنامه استفاده کند
بحث	شفاف و پاسخگوی اهداف منطقی	بحث شفاف و پاسخگوی نیاز یا سؤال مطرح‌شده
سند و ارزیابی‌ها	سندسازی و ارزیابی روش‌ها و یافته‌ها که می‌تواند مورد استفاده بقیه قرار گیرد.	می‌تواند منتشر شود و برای ارزیابی در اختیار عموم قرار گیرد اما ضروری نیست.
بررسی دقیق	موضوع مورد بررسی دقیق قرار می‌گیرد	بررسی دقیق در ارزیابی مسابقات یا شغل (غیرضروری)
ابعاد عمومی	از طریق محققان در دسترس قرار می‌گیرد	نیازی به انتشار عمومی نیست و باید متناسب با نیازهای چندگانه عموم باشد.
مشارکت	مشارکت با دانش در زمینه مربوطه	حل مسئله، که ممکن است به بدنه ابزارهای طراحی و یا حرفه مربوط باشد.

مأخذ: Forsyth, 2007 and Forsyth & Crewe, 2006; other sources include Groat & Wang, 2002; Hack, 1984, p. 128; Lawson, 2006; Rowe, 1987; Snyder, 1984, p.2

متخصصان اجرایی طراحی شهری در انجام کارهای خود به اطلاعات و منابع مختلفی جهت هدایت اقدامات رجوع می‌کنند که شامل بررسی تجارب گذشته، دانش حرفه‌ای عمومی، جمع‌آوری اطلاعات جدید، تحصیلات رسمی و تعامل بین تصمیم‌گیران و اعضای جامعه می‌باشد، هرچند، این منابع، علیرغم طیف وسیع خود، نقش روشنی در پژوهش‌های طراحی شهری ندارد و تحقیقات نیز بر حرفه تأثیرگذار نیستند. یکی از رویکردهایی که جهت رویارویی با این چالش مطرح شده است، رویکرد حرفه مبتنی بر مدارک و شواهد می‌باشد که توسط تعدادی از محققان معرفی شده است (Krizek, Forsyth, & Slotterback, 2009; Davoudi, 2006). حرفه مبتنی بر شواهد و مدارک، اتصال بهتری بین پژوهش و نظریه و فعالیت‌های حرفه‌ای پیشنهاد می‌دهد. هرچند این رویکرد نیاز به اجرای

دقیق دارد اما می‌تواند با اتصال نظریه و حرفه سبب تقویت رشته طراحی شهری و برنامه‌ریزی گردد. این رویکرد شکل‌های مختلف شواهد و مدارک و انواع مختلف روش‌ها را جمع‌آوری می‌کند. این رویکرد از نظریه برای آگاه کردن فعالیت‌های حرفه‌مندان استفاده می‌کند، در واقع این رویکرد برای منطقی و علمی کردن تصمیم‌گیری‌های حرفه‌ای پیشنهاد شده است (Faludi, 2007). این رویکرد ادعا می‌کند که بسیاری از فعالیت‌های حرفه‌ای موجود بنا بر دلایل بسیاری ناکافی و نامناسب هستند (Bauer, 2007; Pfeffer & Sutton, 2006, 2006). بانسال و دیگران (Bansal, Bertels, Ewart, MacConnachie, & O'Brien, 2012) به ارائه راهکارهایی جهت کاهش فاصله بین نظریه و حرفه پرداخته‌اند. آن‌ها بیان می‌کنند که نیاز نیست که محققان علاوه بر یافتن راه‌حل، بر زیر سؤال بردن فرضیاتی که افراد حرفه نمی‌توانند ببینند یا نمی‌خواهند مورد خطاب قرار دهند، نیز تمرکز کنند. علاوه بر این محققان معتقدند که بسته شدن این شکاف ریسک ارسال پیام نادرست در ارتباط با یک نظریه و پژوهش خوب را بالا برد، این فاصله یک حائل ایجاد می‌کند که به حرفه‌مندان اجازه می‌دهد تا بدون دخالت محققان با مسائل و مشکلات دست‌به‌گریبان شوند، به‌ویژه زمانی که نتایج تحقیقات مبهم می‌باشد. به افراد حرفه اجازه می‌دهد تا پیش‌بینی، آزمایش و یادگیری اجرایی و پیمان کارانه داشته باشند (Pfeffer & Sutton, 2006). این پژوهش معتقد است که بایستی بین نظریه و حرفه پلی ایجاد شود، چراکه بستن و پوشش این فاصله این خطر را دارد که محققان همچون حرفه‌مندان عمل کنند و بالعکس، ایجاد این پل از طریق دورهم جمع شدن ذینفعان و ذینفوذان^۱ تسهیل کردن^۱ فعالیت‌ها و حمایت^۲ از طیف وسیعی از مهارت‌های لازم در این زمینه می‌باشد (Bansal, Bertels, Ewart, MacConnachie, & O'Brien, 2012).

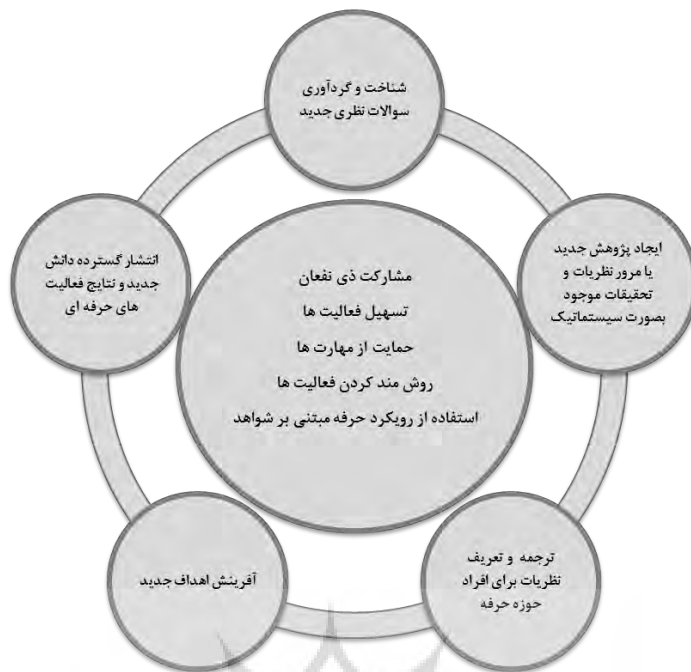
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

علیرغم تحقیقات انجام‌شده و سیاست‌های بکار گرفته‌شده در ادبیات مرتبط با شکاف بین نظریه-حرفه در طراحی شهری و ارائه راه‌حل‌های کاربردی در این زمینه این شکاف همچنان دیده می‌شود. این پژوهش به بررسی جایگاه نظریه و حرفه در حوزه طراحی-شهری، ارتباط بین این دو حوزه و چگونگی کاهش شکاف بین نظریه و حرفه پرداخت. به این منظور، آرای نظریه‌پردازان مختلف در حوزه نظریه و حرفه مورد بحث قرار گرفت، واکاوی پیشینه مطالعات در زمینه شکاف بین نظریه و حرفه نشانگر آن است که برخی آن را از سوی عدم گرایشی نظریات مطرح شده و تعدد تعاریف و نظریات و برخی ناشی از فرآیند فعالیت افراد در حوزه حرفه می‌دانند. پاسخ فرضیه وجود شکاف بین نظریه و عمل، قطعاً مثبت و درست است، نظریات در حرکت به سمت رد استفاده از شاخص‌های تحلیلی و حرفه در حال حرکت به سمت توسعه و گسترش استفاده از این معیارها می‌باشد. در ارتباط با استانداردهای طراحی، استفاده حرفه از این ابزار همواره افزایش یافته است، درحالی‌که در بعد نظری این‌گونه نبوده است. از سویی در بررسی جایگاه حرفه و عمل در طراحی شهری ۵۰ سال اخیر، پروژه‌های حرفه‌ای به‌آرامی حرکت کرده‌اند درحالی‌که سرعت رشد و تولید نظریه از حرفه بالاتر بوده است و این شکاف نسبی را موجب شده است. هرچند این شکاف قابل‌اندازه‌گیری نیست، اما مشخص است که در گذشته این فاصله در حد میلی‌متر بوده است درحالی‌که امروزه در حد کیلومتر می‌باشد. نتایج فراتحلیل آرای نظری نشان می‌دهد رویکردهای نظری عمدتاً

^{۱۱} Convening
^{۱۱} Facilitating
^{۱۲} Supporting

به سمت ماهیت‌های انسان‌گرا و فرآیندهای اجتماعی ادراکی پیش می‌رود درحالی‌که در بعد حرفه عمدتاً توجه به ابعاد کالبدی و رویکردهای نخبه‌گرا می‌باشد. در آینده، نظریه باید به سمت مسائل کاربردی، اشاره به روش‌های مشخص برای استفاده در حرفه و رسیدن نظریه به حرفه متمرکز شود، روش‌شناسی می‌تواند قدرتمندترین ارتباط بین سطوح نظری و حرفه‌ای باشد. راهکارهای مختلف جهت قیاس و پل زدن بین این مفاهیم مورد بررسی قرار گرفت که می‌توان به روش‌های حرفه مبتنی بر شواهد و مدارک و روش مشارکت ذینفعان، ارتقاء مهارت‌ها و حمایت از آن‌ها پیشنهاد گردید، مبتنی بر مطالعات مطرح‌شده، پیشنهادها زیر را می‌توان به‌منظور نزدیک نمودن اهداف و رویه حرفه و نظریه به یکدیگر پیشنهاد نمود.

- محققان و افراد حرفه بایستی افراد جامعه را، به‌عنوان ذینفعان در مداخلات طراحی شهری سهمیم کنند.
- افراد حرفه باید بررسی کنند که آیا این نظریه مورد اطمینان است و یا نه، اگر یک نظریه دارای اعتبار است همه باید از آن استفاده کنند و اگر چنین نیست هیچ‌کس نباید آن را بکار گیرد.
- شواهد علمی و نظریات و نیز دانش جامعه باید در مداخلات طراحی شهری هم‌پیوند و متحد گردند و بحث دقیقی پیرامون پل زدن بین نظریات و شناخت و گردآوری نظریات ایجاد گردد.
- سردبیر مجلات بایستی اجازه دهند که تأکید و تمرکزی بر روش‌های اجرایی در مقالات علمی که با مداخلات طراحی شهری سروکار دارند داشته باشد.
- ارائه نتایج منفی کاربرد نظریات، برای تعیین دلیل شکست نظریه در فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی مؤثر می‌باشد.
- دانشگاه‌ها بایستی محققانی را پرورش دهند که بایستی در تجارب حرفه‌ای درگیر شوند.
- افراد حرفه‌ای باید آموزش‌های کیفی و مهارت‌های توسعه توانایی علمی در مراحل مختلف پروژه اجرایی را ببینند.

نمودار شماره (۳): پیشنهادها کاهش اختلاف نظریه و حرفه

منابع و مآخذ

- ایمانی شاملو، جواد، رفیعیان، مجتبی (۱۳۹۵). قدرت و بازتعریف نظریه برنامه ریزی شهری: با تأکید بر دیدگاه اقتصاد سیاسی فضا، نشریه راهبرد، دوره ۲۵، شماره ۸۰، صص ۲۸۷-۳۱۹.
- رزاقی اصل، سینا، (۱۳۹۰). ارتباط میان نظریه و عمل در آموزش رشته‌های حرفه مبنا، نمونه موردی حرفه-دانش طراحی شهری، آرمانشهر، شماره ۶، صص ۲۶-۲۱.
- ملک‌زاده، ندا، مسعود، محمد، داداش پور، هاشم، (۱۳۹۱). سنجش میزان مشارکت ذینفعان و ذینفوذان در راهبرد توسعه شهری (نمونه موردی: منطقه ۲۲ شهرداری تهران)، نشریه مطالعات شهر ایرانی اسلامی، دوره ۲، شماره ۸.
- Allison, G., & Zelikow, P. (1999). *Essence of decision*. Rev. ed.
- Allmendinger, P., & Tewdwr-Jones, M. (1997). *Mind the Gap: Planning Theory-Practice and the Translation of Knowledge into Action—A Comment on Alexander (1997)*. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 24 (6), 802-806.
- Allsopp, D. H., DeMarie, D., Alvarez-McHatton, P., & Doone, E. (2006). Bridging the gap between theory and practice: Connecting courses with field experiences. *Teacher Education Quarterly*, 33 (1), 19-35.
- Armah, F. A., Yawson, D. O., & Johanna, A. O. (2009). The gap between theory and practice of stakeholder participation: The case of management of the Korle Lagoon, Ghana. *Law Env't & Dev. J.*, 5, 73.
- Asaad, M., Khalifa, M., & Abd Elrahman, A. S. (2020). Bridging the Gap Between Theory and Practice in the Urban Design Process: Towards Multidisciplinary Success Considerations. In *Urban and Transit Planning* (pp. 261-274). Springer, Cham.
- Bansal, P., Bertels, S., Ewart, T., MacConnachie, P., & O'Brien, J. (2012). Bridging the research-practice gap. *The Academy of Management Perspectives*, 26 (1), 73-92.
- Carmona, M. (2010). *Public places, urban spaces: the dimensions of urban design*. Routledge.
- Carmona, M. (2014). The place-shaping continuum: A theory of urban design process. *Journal of Urban Design*, 19 (1), 2-36.
- Cases in the United Kingdom planning system. PhD thesis
- Cheraghi, M. A., Salsali, M., & Safari, M. (2010). Ambiguity in knowledge transfer: the role of theory-practice gap. *Iranian journal of nursing and midwifery research*, 15 (4), 155.
- Childs, M. C. (2010). A spectrum of urban design roles. *Journal of Urban Design*, 15 (1), 1-19.
- Cuthbert, A. R. (2007). Urban design: requiem for an era-review and critique of the last 50 years. *Urban Design International*, 12 (4), 177-223.
- De Neufville, J. I. (1983). Planning theory and practice: Bridging the gap. *Journal of Planning Education and Research*, 3 (1), 35-45.
- Faludi, A., & Waterhout, B. (2006). Introducing evidence-based planning. *disP-The Planning Review*, 42 (165), 4-13.
- Forsyth, A. (2007). Innovation in urban design: does research help?. *Journal of Urban Design*, 12 (3), 461-473.
- Habitat, U. N. (2004). *The State of the World's Cities. Globalization and Urban Culture*.
- Habitat, U. N. (2006). *State of the World's Cities 2006/7*. New York: United Nations.
- Hisrich, R., Langan-Fox, J., & Grant, S. (2007). Entrepreneurship research and practice: a call to action for psychology. *American psychologist*, 62 (6), 575.
- <https://www.merriam-webster.com/>
- Hudson, R. (2010). *Strategies for parametric design in architecture: an application of practice led research* (Doctoral dissertation, University of Bath).

- Hudson, R. (2010). Strategies for parametric design in architecture: an application of practice led research (Doctoral dissertation, University of Bath).
- Hunt, j, 2006, urban design as practice-led research the role of stakeholders in design innovation, Speculation and Innovation: applying practice led research in the Creative Industries
- Kinyaduka, B. D. (2017). Why Are We Unable Bridging Theory-Practice Gap in Context of Plethora of Literature on Its Causes, Effects and Solutions?. Journal of Education and Practice, 8 (6), 102-105.
- Krieger, A., & Saunders, W. S. (Eds.). (2009). Urban design. U of Minnesota Press.
- Madanipour, A. (2006). Roles and challenges of urban design. Journal of Urban Design, 11 (2), 173-193.
- Marshall, S., & Çalişkan, O. (2011). A joint framework for urban morphology and design. Built Environment, 37 (4), 409-426.
- Moudon, A. V. (1992). A catholic approach to organizing what urban designers should know. CPL bibliography, 6 (4), 331-349.
- Sellhed, O., & Andersson, L. (2014). The gap between theory and practice: An investigation of how service companies practices the theories of segmentation.
- Shahreen F. (2012). Urban design theory and practice aimed at sustainability. The Liverpool Study
- Shahreen, F. (2012). Urban design theory and practice aimed at sustainability. The Liverpool Study Cases in the United Kingdom planning system (Doctoral dissertation, Politecnico di Torino).

